

Archív Klubu slovenských turistov Lokomotíva Banská Bystrica

I. LOKO BB „expedícia“

R I L A 6 8

© OLGA

Z rukopísneho „palubného denníka“ po polstoročí prepísané do PC

Spomienky na minulosť vyhrabané z turistického archívu

I. LOKO BB „expedícia“ R I L A 6 8

Ako to začalo ?

ešte kedysi v zime rozprával Laco Horský Vodca o zasneženej Rile
prižmúril oči a ako by opäť videl ten ďaleký a krásny hrebeň a jazerá a fantastické zjazdy
a začali sme mu potajomky závidieť
a na jar sa už čoraz častejšie hovorilo o tomto balkánskom pohorí
najprv len tak neurčito ako že chceli by sme a bolo by dobre pozrieť sa tam
až dakedy koncom júna začali úvahy nadobúdať konkrétnejšiu podobu

R I L A... to bolo tak všetko čo sme o nej vedeli

podarilo sa nám zistiť len veľmi sporé konkrétnosti
Lacove biele spomienky
cyklostylované dojmy a fakty od *vlaňajších* ostravských horolezcov
a mapa ktorá hovorila akurát tak že tuto je Sofia a tamto Rila

***o to nedočkavejšie sme potom v hrkotavom bulharskom vláčiku vykláňali oči z okna
a o to nešťastnejšie sme potom potom
clivo zazerali na vzdalujúci sa belasý a biely hrebeň cez sklá autokaru
ktorý nevediac čo činí odvážal piatich kontrarevolucionárov do novej reality...***

16.8.1968 piatok

okolo desiatej sme sa stretli a preverovali zásoby

Zdeno si doplnil šatník Andrej usmažil kury a potom sme to všetko spočítali :

vek • váha batohu

Zdeno	36 • 25 kg	Doktor	45 • 18 kg	Andrej	40 • 36 kg	Milka	41 • 25 kg
Oto	35 • 25 kg	Jožo	35 • 37 kg	Peter	17 • 27 kg	Oľga	25 • 25 kg

už pred dvanástou sme sedeli vo vlaku ako potom vysvitlo na vedľajšej koľaji

a boli by sme v ňom sedeli i dlhšie

keby ten báčik nebol zabúchal na okno či to vraj máme zvláštny vlak lebo na Zvolen ide tamten...

a to sme ešte netušili

***že už o 5 dní sa na dlhé desaťročia na vedľajšej koľaji ocitne
spojeneckými tankami potlačená celá republika ...***

17.8.1968 sobota

odchod Pannonie z Bratislavy o 7.16 hod.

mètre de wagon nás prijal profesionálne vlúdne a priniesol až do kupé *pravú brazílsku kávu*

v Komárom nám z vagóna odcudzili dáku pašeráčku poslala nám posledný pozdrav

a šiesti zelení s puškami v igelite odviekli ju na strážnicu

v Budapešti sme stáli takmer hodinu obehli sme námestie pred stanicou a odišli sme

14.50 nám buchli pečiatku Kelebie je horúco ako keby sme sa blížili k rovníku

stále rovina iba pred Belehradom náznak pahorkatín

pred deviatou večer odchádzame z Belehradu videli sme stanicu a tajuplné svetlá v tme

stále je ešte veľmi teplo vypili sme všetky pitné zásoby

18.8.1968 nedeľa

kdesi okolo Blagoevgradu nad ráno takmer v noci colník iba pozrel pod strop kupé či nás nie je priveľa
a polospiacich nás previezli do Bulharska pred piatou ráno sme boli v Sofii
na stanici sme naďabali na ujcov s odznakmi BTS
cestou vlakom do Stanke Dimitrova sme z nich dolovali informácie stáli sme na chodbe preplneného vlaku
na lačno sme netrpezlivo vyzerali z okien kedy sa už objavia na dohľad hory
a na okraj mapy sme útržkovite prekladali získané informácie
ako vysvitlo jeden z ujcov je inštruktorom v škole pre horských vodcov na Pirine veľmi nás lákal na Pirin
navrhol i trasy ktoré by sa dali spraviť za dva dni a videli by sme pritom najkrajšiu centrálnu časť horstva
a nám začali svietiť oči

zo Sofie teda ideme vlakom do Stanke Dimitrova
je nedeľa v Bulharsku majú všetci nedeľu
a preto predávajú lístky na vlak tam i späť za rovnakú cenu ako jedna cesta
tak nás jednoducho odohnali keď sme rozhorčene protestovali že nechceme *obratno*

v Stanke Dimitrove sme batohy naukladali na strechu pochybne vyzerajúceho vehikla a vystúpili sme
v Separevej Bani a odtiaľ po žltej ťažko sledovateľnej značke cez Paničišče hore smerom na Skakavicu
budíme úsmešky svojimi objemnými pinglami na chrbte
turistika po bulharsky : naládovaný nákladák s cieľom pri dakej chate

sedíme pri potoku pod úpäťm pohoria je poobedie oddychovali sme trochu
a potom zas do tej páľavy
ten klokan čo nás nechal do prázdneho kamionu parkoval potom na chate
kam sme vyšli v najväčšej popoludňajšej horúčave popri chatkách dákych budovateľov
asi po pol hodine chôdze od chatiek je z horskej autocesty odbočka lesom na chatu Skakavica
kam sme vyšli podvečer okolo šiestej

chata Skakavica leží pod úpäťm skalistých hôr
ktorých totožnosť zistíme až ráno lebo je tma a veliteľ Zdeno nejde hľadať mapu
rozbili sme tábor sympatické miesto na pravom brehu potoka
nestihla sa dovariť večera a spáchlo
hrebeň je pod mrakom podstatne sa ochladilo

19.8.1968 pondelok

5.10 hod ráno silný vietor zamračené hory nevieme predvídať tunajšie výkyvy počasia
varíme čaj balíme na odchod
tabuľka na začiatku dnešnej trasy : červená šípka na Skakavicu fialová na Sedem jazier modrá ktovie kam ?
chodníkom však idú tyče so žltou značkou

odštartovali sme o 7.15 okolo ôsmej začalo poprchať potom pršať potom liať a riadne sa ochladilo
ľadovec búrka silný vietor zastihlo nás to nad hranicou lesa
zostúpili sme na okraj lesa napli stanovú striešku pomedzi stromy a obhrýzali jablká
drví nás zima stále prší potoky vody sa lejú chodníkom zlievame vodu zo strechy a čakáme
trochu presvitlo akoby slnko a Doktor sa rozveselil
nielenže 7 jazier ale 77 ich zhltne
v priebehu pol alebo jednej hodiny alebo jedného dňa
môžeme kludne ďalej konštatuje optimisticky

nepíš, veď ti to zmokne radí mi Oto
veď ju nechaj vieš že ľudia sú zavše ako somári zaťatí komentuje Doktor potrhlosť nápadu
a ja čmáram do *palubného denníka* aby som nemusela zubami drviť zimu

o pol desiatej sme sa rozhodli pokračovať v ceste sústavný tiahly výstup klamlivé pahorkatiny hrebeňa
hore nás pristavili pastieri kam vraj v takomto nečase

pred jedenástou sme na chate pri Siedmych jazerách
zdržali sme sa tam do 12.45

Tadiaľto to bude najlepšie... naznačil diretissimu veliteľ Zdeněk ...

17.30 hod - Pred dvoma hodinami sme vystúpali k Siedmemu jazeru a museli sme sa tu zadekovať
ledva sme stihli rozbiť tábor spadol dážď neďaleko hrmí zazipsli sme stany
zopárkrát sa prehnala búrka silný vietor a sneh nám strhávali stany

na chvíľu vyšlo slnko a pretrhli sa hmly dolu v doline bolo vidno jazerá a chatu a obloha bola belasá stany zelené v bielom snehu úplne inverzné pohľady bolo to fantastické ale krátke a znova silný nárazový vietor a dážď so snehom ledva sme stihli zabehnúť ku plesu po vodu v akej sme asi výške ? asi dvatisícepäťset ale podľa zimy tritisícepäťset konštatuje Oto Milka si pospevuje Jožo tam kdesi hundre modleme sa radši k Hospodinu a nezpívejme komentuje Zdeno čmáram nesúvisle len tak

tak som si spomenula na rozhovor vo vlaku juhoslovanský sprievodca ironicky komentoval vzťahy čs.-nemecké a pomery počas druhej vojny – no aj v Srbsku boli partizáni ale Hitlerovi a nedôverčivo sa spytoval – a Česi so Slovákmi sú ako ? takto ? a ukazoval prstami proti sebe

Rila je potvorská povedal rybár vo vlaku zo Sofie do Stanke Dimitrova a teraz si viem presne preložiť aj úškrn ktorým svoje slová komentoval Nemci dolu na chate vraveli že už 4 dni sú takéto viac dažďa a zimy ako slnka

my máme iglúúú pospevuje Oto potom sa asi odvážil vystrčiť nos zo stanu lebo o chvíľu hlásil – *tak vážení abych vás informoval normálne sněží je to jako na Košariskách když jsme zabloudili*

19.15 hod - meteorologické pozorovania – cca 20 cm snehu a stále ešte padá zhadzujeme ho zo stanov potom stany stíchnu asi podriemkávajú hmľa už sedí celkom na hladine plesa

20.8.1968 utorok

cez noc bolo veľmi zima a ráno sa museli zipsy na stanoch rozmrazovať sviečkou aby sme sa dostali von steny stanov sú pokryté ľadovým krunierom striedavo padá sneh a potom ľadový dážď vietor silnie v tábore je ticho Zdeno skonštatoval že je to hrozné a zaliezol späť do spacáku Milka si povzdychla že je to strašné **Doktor vraví že by sme mali zísť dolu na chatu Oto vykrikuje : tak co, mládeži...** zišiel by sa i čaj ale vonku je už vylúčené udržať oheň a v stane by to zasa nadymilo

dnes sme už mali byť dakde pred Maljovicou a doslova sme primrzli pri Siedmom jazere drepíme v stanoch ako keby sme čakali na zázrak až o 16.00 hod. sa začíname baliť a okolo piatej sme opustili tábor II. stany sme ponechali osudu a vetru lebo ani do tmy by sme ich už nestihli vydolovať spod snehu a ľadu začali sme schádzať k Šiestemu jazeru za stálej hmly a silného vetra prebárali sme sa a mokré vetrovky nám primrzali k telu od sedla pri Piatom jazere a potom popri Štvrtom až po zalomenú tyč šlapali sme ešte sebaisto ale potom sa nám orientácia poněkud zahmlila

mierne rozpaky – okolo koľkých jazier sme to vlastne cestou hore prešli
bolo šesť hodín večer stmievalo sa už niekoľko jazier a jazierok sa nám zdalo byť tým pravým
a o niekoľkých domnelých chatách vysvitlo že sú to púhe balvany Jožo sem-tam písal na píšťalke
sem-tam sa prudkejšie diskutovalo o správnosti stôp ktorými sme párali hmlu
bola už takmer noc keď sme sa konečne dočvachtali na chatu
nocovali sme *po borišovsky* – v preplnenej chate chatár vyhrabal pre nás dáke madrace
nemáme predstavu koľko ľudí sa tu v celej veľkej chate asi tak popratalo hádam aj stovka

21.8.1968 streda

ráno nám v kuchyni dali teplej vody na čaj a Zdeno Jožo Oto Doktor Peter sa v rámci *akcie záchrana stanov*
začali chystať na výstup späť ku Siedmemu jazeru
ostatní sme ostali na chate s úlohou uvariť obed a čaj a ak by sa do dvanástej nevrátili – tak zvoníť na zvonici
ktorá bola pri chate aby sa mohli orientovať v hmle ktorá od včera nielen že nezmizla ale ešte zhustla

chlapci teda odišli a my nadväzujeme kontakt s domorodcami Milka sa prezvedela bližšie informácie
o návštevníkoch chaty sú to vraj členovia náboženskej sekty vyznavačov slnka väčšina zrejme intelektuáli
veľa mladých ľudí ale tiež starší u ktorých je obdivuhodné že dokážu sa *vyštverať za slnkom* v tak úbohých
topánkach – gumené sandále alebo dačo na spôsob plátených tenisiek

okrem sektárov je tu i skupina geológov chemikov a zoológov z Bulharskej akadémie vied zo Sofie
zišli na noc zo stanov ktoré mali postavené povýše chaty sneh a dážď a zima ich tiež vyhnali
ráno ma chemikova žena súcitne pristavila – že počúvali správy možno nás budú zaujímať –
v republike je vraj spojenecká armáda sme obsadení ... len sme sa zdvorilo usmievali
teraz nás viac zaujímajú správy o počasí a tamto sme považovali za „kačičku divokú“

13.30 hod - hustá hmla Milka varí Andrej zvoní vonku na signalizačnej zvonici
a ja už hodinu debatím s geológmi tábor postavili v piatok chceli hore k jazerám skúmajú tunajší beryl
sneh a hmla ich tu zakotvili priniesli mi do daru *kamene*

sedela som s geológom Svetom pri stole kreslil prstom po dreve hierarchiu kryštalických sústav
a tlmene komentoval čo sa deje u nás doma
... názor si musíš urobiť sama ... ale musíš rozlišovať to čo sa vraví v bulharčine...

14.30 hod - Vystriedala som Andreja pri zvone Sveto vzal svojich spolugeológov a išli našim oproti
onedlho sa však všetci vynorili z hmly a Oto hlásil : *horský vodca Š. nás hodinu vodil dokolečka*
a tvrdil že určité to tam niekde musí byť...

Krmíme sa slivkovým kompótom z vďaka našim *záchrancom stanov* išla Milka požiadať chatára
či by nám uvaril kompót a chatár nasypal do vriacej vody z cementového vreca za vagón sušených sliviek
diskutujeme či ísť hneď dolu na chatu Vadu alebo či ostať a zajtra to definitívne dotiahnuť až po Burgas ?
dosiahla sa dohoda - ideme umyť riad a mažeme het
po tých slivkách sa nám dáko nechce rozhybať

zopárkrát sme cestou prebrodili niekoľko veľkopotokov
čliapkali sme sa špinavým snehom a v hmle tam dolu sa to trochu vyjasňovalo
stretali sme prestárlych komsomolcov
ktorí si to mierili hore cez kaluže v tých zaplakaniahodných topánkach

na chvíľu sa zodvihla hmla a objavil sa skalnatý hrebeň zaprášený snehom ten z ktorého sme zišli
čo ak sa zajtra načisto rozplynie hmla ?
živili sme si zablatený optimizmus nádejami že sa slnko rozsvieti
a my si to švihneme cez alpinistický tábor hore na Maljovicu odtiaľ hrebeňom na Musalu
a že expedícia bude vlastne zachránená

sme na Lovnej hmla ustúpila a sme už pod pásmom snehu

snažíme sa usušiť čo sa dá ale sa nedá
zatiaľ prevláda možná verzia že zajtra pôjdeme asi cez Vadu do Burgasu

na chate majú na stene plastickú mapu Rily tak sme si baterkou svietili na končiare a doliny
ktoré asi ostanú pre nás zasa len neuskutočneným snom možno dakedy raz...
ešte nám len bude ľúto až nám ten zostup prenikne do kostí

ale veď v lete sa prebýjať snehom a ľadom zo stanu to je cenná skúsenosť –
snaží sa Oto vyzdvihnúť aspoň dáke pozitíva...

vonku pred chatou horí táborák – veľkorysý ako bulharské časové miery
spievali sme s Bulharmi a Nemcami pri vatre po chvíli zosilnili tranzistor
a začali nám referovať čo hlási bulharský rozhlas o udalostiach v Československu
vraj sme už doma totálne obsadení

Doktor im po nemecky vysvetľuje že nie je dôvod na také poplašné chýry
rozpačito sa na nás usmievajú ako na strokotancov ako že čo vy viete čo sa tam u vás varí...

začína nás to znepokojovať dačo asi predsa len bude na tých zvestiach
aj keď to znie všetko príliš nezmyselne

a v noci 21. augusta 1968

keď sme už ležali v spacákoch na drevených pričiach pod strechou chaty Lovna
vonku už bola načisto temná balkánska noc
Zdenov tranzistor najprv len dlho šumel a hvízdal
a zrazu sa akoby z hlbok vesmíru úplne jasne ozvalo :

... Slobodný slovenský vysielač Banská Bystrica...

ako keby sa k nám prihovárala dávna povstalecká minulosť
zmeraveli sme v takmer neskutočnej absurdnosti

v danej situácii sa nám zdalo priam neuveriteľné ako nás ten hlas z Bystrice našiel
a vzápätí
po hlásateľových teraz už pre nás zaručených informáciách
začali sa z nás sypať nadávky

22.8.1968 štvrtok

čo budeme robiť ? predbežne sa zaoberáme sušením pinglov

a každý to prehrýza v sebe

10.30 hod - Rozhodnutie pokračovať z Lovnej na Vadu

ak bude pekne tak ďalej do alpinistického tábora ak bude ešte pekne tak na chatu Maljovicu

a prípadne možno ďalej podľa pôvodného plánu Zatiaľ sa presušáme na skromnom slnku

12.30 hod - Prišli sme na chatu Vadu na obed sme si opekali slaninu bulharský pes závistlivo zazeral

dáki geológovia nám vysvetlili ako ďalej

cesta ústi na križovatke s asfaltovou *diaľnicou* tak sme si stopli nákladák vyklapačku

plinge nám nalodili hore ja s Milkou sme sa nasťahovali do kabíny a chlapci šlapali peši

vyložil nás asi 300 m pred táborom kde cestári dorábali cestu

sedela som na kameni medzi cestármi ruština bola mostom medzi nami

monotónne premával valec potom zastal a starý ujo cestár tiež sa pridol k debate

usmieval sa chápavo ale obzeral sa pritom inštinktívne

...veď máte svoju cestu... čo chcú oni ?...

povedal takmer šeptom ako keby i stromy okolo nás mali špiclové uši...

a ktovie nakoľko a kedy mu došlo

že ani oni – bulharskí cestári nemajú svoju cestu...

19.20 hod – sme v Medzinárodnom alpinistickom tábore pod Maljovicou

zopár drevených barakov obýva armáda čo pomáha pri výstavbe vo svahu dokončujú moderný hotel

poniže neho biela budova horolezeckej školy na nástenke vyvesený program výcviku

už sme sa tu celkom udomácnili biele postele teplá sprcha z okna sa dá vyjsť na strechu proste fajn

20.00 hod - Zdeno s Doktorom sa vrátili z baru so správami

Belehrad hlásil o nepokojoch v Prahe a Londýn sa diví spojeneckým ťahom

každému z nás to leží v hrudnom koši v noci sme opäť zachytili vlny z republiky

varovanie pred kolaborantskou Vltavou a výzva rozvahou a sebaovládaním zastaviť okupantské obrňáky
debatujeme až na ostrie nálady

23.8.1968 piatok

ráno sme vstávali pred piatou vonku bola ešte tma na streche sme uvarili raňajky a len s dvoma ruksakmi

s najnutnejšou stravou a igelitmi do dažďa odštartovali sme kurz na Rilský kláštor

zrána to vyzeralo neurčito s nádychom skôr na horšie

nad vrcholom Maljovice sa prevaľovali hmla

vyšli sme chodníkom na chatu Maljovica a stálym stúpaním cez potok a skalné morény až k pásmu snehu

vyštverali sme sa na hrebeň a v ktoromsi sedielku stratili sme návaznosť markiroviek

pamätám si to miesto - tam je najistejšie ísť po psích stopách

čo ich tam vyšlapal ten kláštorňý bernardín...

zdalo sa nám že ideme už nekonečne dlho boli sme preziabnutí a vietor šľahal až do kostí

hlasovalo sa a vracali sme sa späť aj keď dopredu už nemohlo byť horšie

stáli sme potom so Zdenom na vrchole Dodova ostatní už zmizli v hmle

chránili sme mapu pred vetrom a dažďom a počítali metre ktoré nás tamto delili od odbočky

ani sa nám už nechcelo nadávať

a tak po sedem a pol hodine šliapania takmer o hlade v snehu a daždi

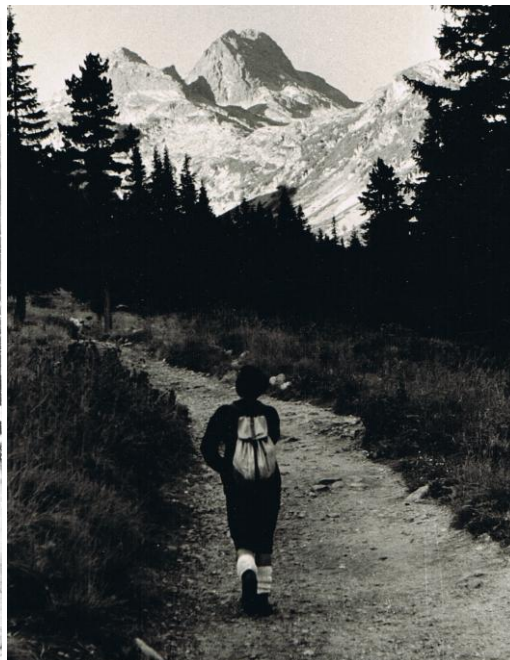
zišli sme do nášho podkrovia

hodili sme sa do ešusu s hríbovou polievkou Andrej uvaril z jednej huby polievku pre 5 ľudí

a uvažovali sme čo teraz

plány sa strácajú kdesi v tej nekončiacej hmle...

a o 4 roky som znovu pod Maljovicou...

zajtra odchádzame kamionom do Govedarci odtiaľ do Samokova a do Sofie
po správach ktoré si skladáme z bulharských juhoslovanských a našich rozhlasových vysielaní
máme trochu hmlu z predstáv o možnosti návratu do republiky
že vraj sú zatvorené hranice aerolinky presunuli spoje nevieme čo je s medzinárodnými rýchlikmi
v Sofii musíme zajst na ambasádu

Jožo s Petrom a Milkou sa rozhodujú ostať na horách a pri mori podľa pôvodného plánu
ale tí z party ktorí majú doma rodiny samozrejme že sa rozhodli vrátiť
tak aj ja s nimi

večer sme varili svojpomocne a doplnili sme ju pliskovým posedením v miestnom bare

predstav si tri roky driapať perie v base alebo lepiť pytlíky
rozvíjal Oto možné a ešte vcelku optimistické perspektívy

24.8.1968 sobota

asi o pol deviatej ráno mal ísť kamión ale nešiel tak sme odchytili perfektný stop bus Rodinaturistu
ktorý viezol dáky germánsky zájazd a cieľ mal v Sofii ktovie čo ich inšpirovalo k tomu že nás prichýlili

Prešli sme cez Govedarci zastávka pri akejsi priehrade
nenašli sme ju na mape ale vypili sme tam CocaColu
grécky sprievodca nás s celou germánskou spoločnosťou vyviezol aj hore na Vitošu
a potom nás dáko pred obedom vysadili na námestí v Sofii

Oto ostal v parku s batohmi ohrdol vraj stop ktorý sa mu núkal do Istanbulu
a my štyria - Zdeno Andrej Doktor Oľga - sme sa pobrali na ambasádu
veľvyslanec nám dal najavo že má dôležitejšie problémy než informovať dákyh odkundesov
vrátnik bol síce ochotnejší informovať len žiaľ nemal o čom

prišiel však letec z čs. aeroliniiek a mal názor viac než jednoznačný :
čo vy viete či tu na ambasáde sedí D. alebo K. ?.... mažte len čím skôr preč z tejto krajiny...

tak sme sa vrátili k Otovi zanesli sme bagáž na stanicu do úschovy a mali sme celé poobedie na Sofiu
obedovali sme dáke záhadnosti u ujca čašníka
ktorý sa pochválil že jeho syn šiel zachraňovať Československo

čo sme stihli v Sofii obzrieť okrem dvoch obchodných domov :

Chrám Alexandra Nevského a večerné bohoslužby v ňom

pri vchode stál krásny starý pop a mal múdre oči

v budove chrámu je i Národná galéria pre antické a starobulharské umenie ale už bola zatvorená
v parku pri chráme horí umelý večný oheň pri skale s menom Ivana Vazova (1850-1921)

obišli sme i prastarú baziliku čo ju takmer zhltil interhotel

a už bola noc a tak sme Sofiu opustili

A N A B Á Z A

nadepiš to anabáza diktuje mi Oto

23.45 hod – sofijská gara máme miestenky nemáme vozeň nepripojili ho

tak nás dáke dobré duše pohostinne prichýlili *do vedľajšieho vozňa*

Bulharsko – Juhoslovanské hranice sme prešli bez problémov

25.8.1968 nedeľa

po ôsmej ráno sme v Belehrade

na slepej koľaji tesne pred mestom je odstavená *utáborená československá vlaková súprava*

pomedzi vagóny sú natiahnuté motúzy s prádľom

na stenách vozňov nápisy a všade naše vlajky

pozdravujeme ich hromovým ahoj

v informačke na stanici sme tete za sklom stihli akurát povedať : ... prišli sme zo Sofie....čechoslováci...

a ona už vytáčala telefón a ani nie za 10 minút sme mali v rukách plán Belehradu s vyznačenou

električkou adresou internátu v ktorom sa môžeme ubytovať a s úsmevom oznámila –

stačí Vám ukázať pasport všetko je pre Vás zdarma

päť ruksakov s jediným dinárom vo vrecku viezlo sa predpotopnou električkou na bulvár revolúcie
(Bulevar revolucije č.75, Studenčeski dom Ivo Lala Ribar)

chlapec vo vrátnici sa tiež len usmial a pozrel na všemocné pasпорty – čechoslovačka ?

dal nám kľúče od izieb upozornil nás na správy v belehradskej Politike

a len čo sme sa ako tak usídlili na izbách tak priniesol stravné lístky

je to sympatické gesto solidárnosti od Juhoslovanov

ale cítime sa trochu trápne ktovie ako to riešia možno zo zbierky ?

poobede sme šli na veľvyslanectvo

pred budovou ambasády hlúčky našincov a stáda parkujúcich čs.áut

vo vývesnej skrinke najnovšie správy ... o zverstvách okupantov ... absurdné skutočnosti

poobede sme chodili Belehradom navštívili sme starý hrad Kalemegdan najstaršie vykopávky spred

obdobia tureckých vpádov aj vojenské múzeum lesnícke a poľovnícke múzeum i hvezdáreň

pekná výhľadka na sútok Sávy s Dunajom na ostrov Velko Vratno ostrvo na Nový Belehrad

21.45 hod – počúvame naše vlny zatiaľ stav trvania

zajtra sa ideme informovať o možnosti návratu domov

26.8.1968 pondelok

na ambasáde nové ale nie veľmi potešujúce správy predbežne treba čakať Maďari internujú

cez *kapitalistické* Rakúsko naša zostava nemôže *lebo máme so sebou* armádnych kartografov

v banke nevymieňajú bulharské šeky

stretli sme Igora - bystrický jadranský zájazd je už od piatku v autocampe *hostom* Červeného kríža

prišli za nami zástupcovia juhoslovanského Červeného kríža treba zostaviť čs.výbor pre styk s nimi
a tak Andrej so Zdenom koncipujú internátny obežník pre strokotancov
poskytnú nám základný hygienický a zdravotnícky materiál vraj vrátane cigariet pre notorikov
každá izba nahlásila na Zdenovom plagáte svoje požiadavky
stravujú nás ani čo by sme boli vítanými hosťami

Novi Sad vydáva Hlas ľudu so správami pre našincov
Juhoslovanská televízia podrobne informuje o Československu
aj bežní ľudia považujú za vec svojej cti prejaviť nám solidaritu
stačí keď nás identifikujú podľa reči a hneď prejavujú svoje sympatie s nami

ktovie čo je s našou *bulharskou úchylkou* Jožom Peťom a Milkou
podľa zpráw sa Bulhari k našincom nesprávajú veľmi pohostinne ale to sa snáď netýka *horalov*

zajtra pôjdeme do múzea vystavuje tu Drážďanská galéria
a ospevovaní záchrancovia drážďanských zbierok možno ostreľujú naše pamiatky

27.8.1968 utorok

Juhoslovanská národná galéria...čechoslovačka ?... besplatno...

tak sme to vzali kompletne
keramika sklo šperky zbrane sochy maľby mne neznámi domáci autori so sympatickým rukopisom
exponáty z Drážďanskej galérie starí majstri jeden Rembrandt veľkorozmerný Rubens
a klimatizované ovzdušie okolo nich
farebná atmosféra stálej zbierky cudzích autorov Van Gogh Gauguin Vlaminck (zasnežená nálada)
stáli sme v obrazárni na slnečnom koberci a vyberali sme si farby pod ktorými by sme vedeli dýchať...

poobede mala byť manifestácia na námestí Marxa-Engelsa sa však nič nedialo
šli sme teda *na pasporte* do Nového Belehradu vysvitlo že vôbec nie je nový
prešli sme poza humnú periferie na nábrežie Dunaja a prezreli sme si štvrť pred mostom
sedeli sme na schodoch pri rieke bola tma a zrkadlili sa svetlá na hladine
potom sme šli mostom a úzkymi uličkami do starej bohémskej krčmy
drevený strop elektrické petrolejky ešte snáď cárska pec na stenách koláže dákeho miestneho kunčafta
fľaša červeného ako transfúzia otvorenými oknami zvony katedrály a noc
mierne rozjarení sme potom naháňali Doktora okolo nábrežných platanov

správy z veľvyslanectva

zvýhodnený kurz dinára pre strokotancov za 100 Kčs 77.39 ND (dovtedy bolo za 100 Kčs len 22 ND)

správy z rozhlasu

vláda sa vrátila z Moskvy Svoboda a Dubček referovali
a komentátor to komentoval že komentuje rokovania v Moskve s pocitom sklamania a horkosti ...
na výveske ambasády svietia slová
čechoslovákom 21.augusta 1968 sovietske tanky rozbili najzákladnejšie predstavy o svete

Po vyše štvrtstoročí sa o tomto období v tlači píše :

V roku 1968 sa Juhoslávia postavila proti okupácii Československa vojskami Varšavskej zmluvy...

Juhoslovanská vláda vtedy veľmi ostro odsúdila sovietsku intervenciu, dokonca uviedla svoje vojská do stavu pohotovosti.

Ulice sa naplnili demonštrantmi, ktorí požadovali odchod okupačných vojsk.

A tisíckam našich turistov, ktorých august 1968 prekvapil pri Jadranskom mori, prejavili Juhoslovania až dojímavú pozornosť.

28.8.1968 streda

ráno sme diskutovali o tom aký je dnes deň v týždni Zdeno tvrdil že sme mu včera vraveli že je štvrtok šiel to vykonzultovať s Doktorom a Otom čím je to vraj jedno...

a opäť : ambasáda banka-change Kalemegdan
tentoraz sme navštívili vojenské múzeum pietna sála víťazstva medaily národných hrdinov in memoriam
oltár postavený z prilieb a bodákov zápis do pamätnej knihy

poobede sme sa boli informovať na stanici

Belehrad vraj včera vypravil Pannoniu ale nevedia čo je s ňou...

do cieľa nedošla a Budapešť neodpovedá na telegramy

to nám povedali o tretej poobede

ale večer pred ôsmou už Doktorovi bez problémov vystavili miestenky na zajtra
situácia sa mení každou hodinou

tak teda zajtra odchádzame

začína nám tu byť už aj trochu trápne keď tak využívame pohostinnosť solidárnej Juhoslávie

Doktor zasa stihol dačo navyiac – Etnografické múzeum

zajtra ešte zjždeme na druhý breh do Galérie moderného umenia

neustále si vymieňame názory na porovnávanie životnej úrovne

navonok ohúria plné a rozmanité výklady autá fantastická moderná architektúra efektná móda a švih
prínajmenšom subtropickí policemani v bielom ale dinár sa tu zrejme tiež ťažko doluje

29.8.1968 štvrtok

o pol siedmej ráno nás Zdeno zháňal z postelí Po raňajkách sme šli do mesta

neďaleko ambasády sme stretli disidenta Dr.L. tak sme ho odprevadili tam i späť

a nepomýšľate na emigráciu ? spýtal sa nás

tak to nás dáko ani len nenapadlo načisto odísť z našich hôr

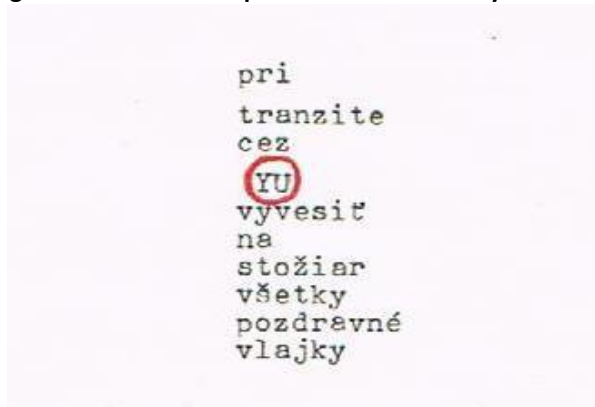
boli sme v galérii moderného umenia

prešli sme sa po rozpálenom bielom nábreží k sútoku Sávy a Dunaja

potom popod most na druhý most a tak

už toho dáko máme dosť dnešný deň bol dobrý lebo má hranicu

o deviatej večer dvíhame kotvy a z Beogradu odchádzame s presvedčením že nikdy nezabudneme -

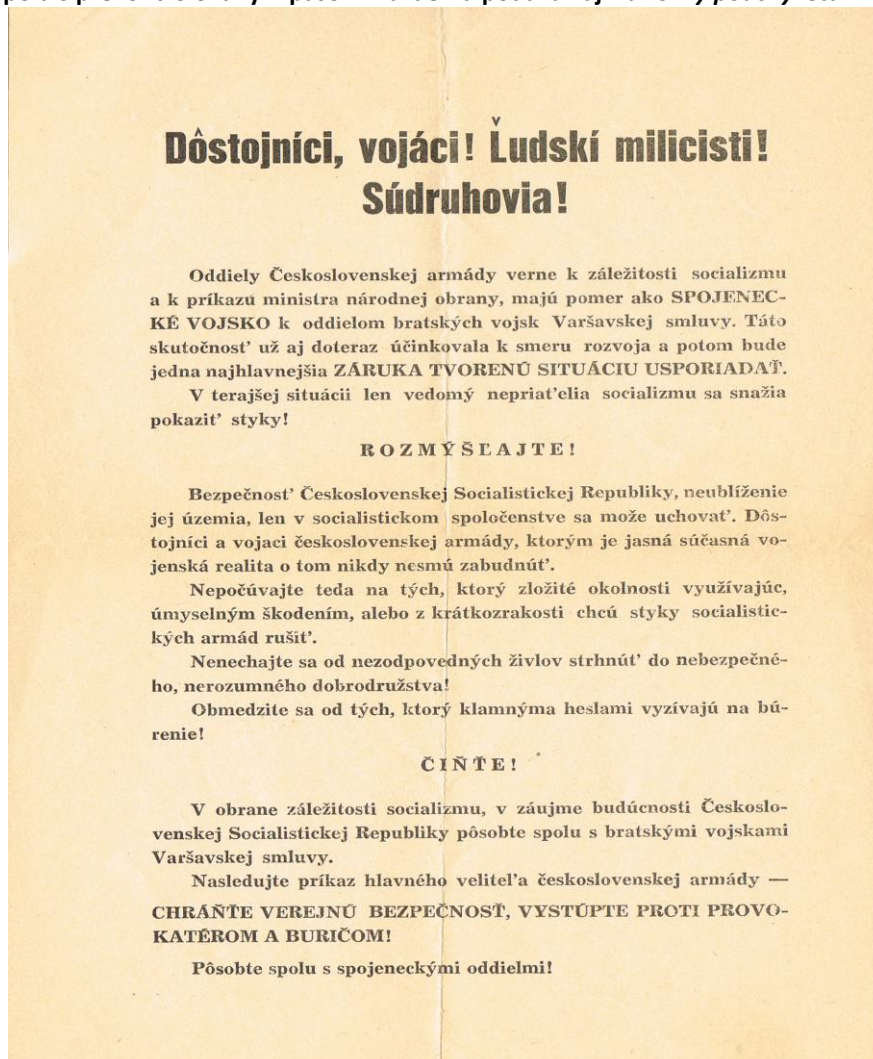

30.8.1968 piatok

sedíme vo vlaku noc bola dlhokánska až po Budapešť

tak Olga sepiš to diktoval mi Oto ... v púl páté ráno nám v Pešti řekli vystupovat nastal obrovský zmatek až soudruh Š. zjistil v informacích informaci že další vlak nám jede z Westbanhofu Doktor změnil pětikačku a odvezl nás tam trolejem...

maďarský colník spolu s prekontrolovaným pasom každému podával aj kuriózný poučný leták :

v Štúrove na stanici hviezda s nazi-krížom vlaky pokreslené zlostnými výkrikmi
v novinovom stánku žiadne noviny
stanica polepená letákmi
tranzistor je nám na pche všetko rušia
Moskva trhá posledné pavučinky ilúzií o bratstve

Oto sedí na zábradlí Zdeno a Andrej debatia s náčelníkom stanice o probléme nášho cestovného lístka
Doktor zapadol niekde na minerálku
a ja sedím na ruksakoch a myslím na to ako sa vrátim do svojich starých hôr

v neskoré poobedie sme sa dokodrcali do Banskej Bystrice
tak sme teda doma
nad Zvolenom rastú v lese *bratské antény*
Sliač je plný lietadiel s červenou hviezdou na chvoste
a naši ľudia sú už dáki iní je v nich viac irónie i vzdoru...

a v Bystrici na námestí boli už letáky *s trochu iným textom* než rozdávali maďarskí colníci :

Советские солдаты!

? Зачем вы пришли в нашу страну?
Кто вас приглашал?
Почему вы нарушаете нашу дружбу и любовь к народам Советского Союза?

Требуйте ваше возвращение домой, у нас нет никакой контрреволюции!
Вы являетесь оккупантами нашей прекрасной страны и оккупанты никакому в Чехословакии не нужны!

СВОБОДУ ЧССР!!

Vážení občania!

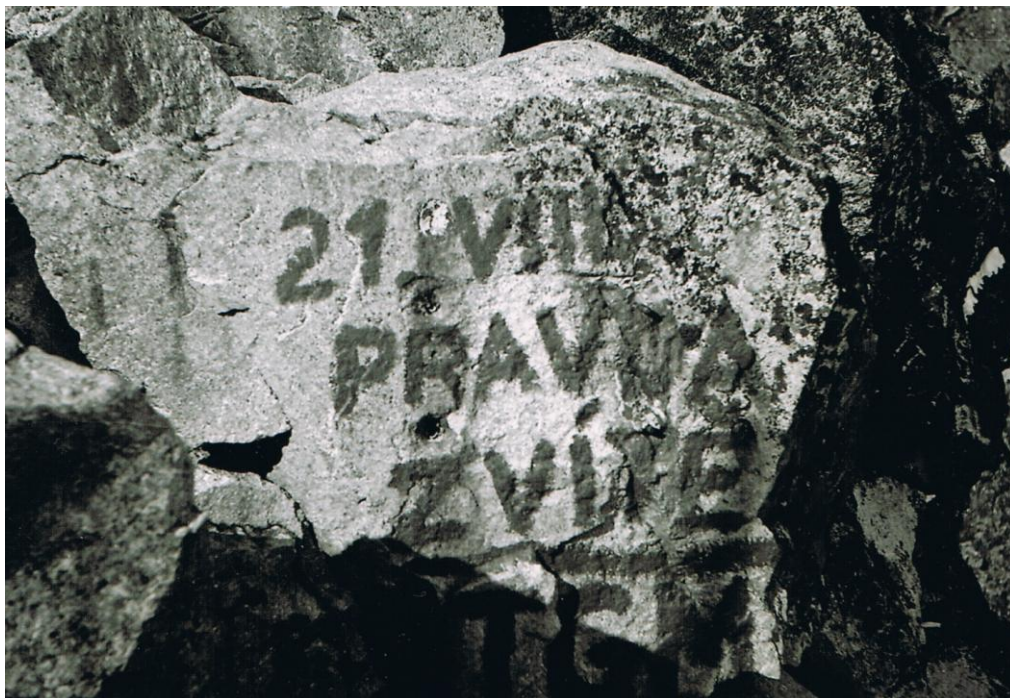
Majte stále pripravené tieto letáky a v styku so sovietskymi vojakmi im ich mĺkvo, bez zbytočných provokácií odovzdávajte.

Čím väčší počet letáčikov odovzdáte, tým presvedčivejšia bude v ich očiach naša jednota.

Možno, ako obyčajní ruskí vojaci skôr pochopia našu pravdu.

PRAVDA ZVÍŤAZÍ!

*Ale o rok...o dva... už bolo zrejmé že P R A V D A ostane na dlhé roky ukrytá v horách ...
alebo možno len na skale
ktorú som si odfotila koncom leta roku 1970 vo Velickej próbe na Gerlachu :*

Ubúda nás

Zdeno

Doktor

Milka

Jozo

Oto

Andrej

kamarátí, ktorí sa už nevrátia z hôr...

Čo sa píše po rokoch o vysielaní banskobystrického rozhlasu v auguste 1968 :

August 1968 v Banskej Bystrici očami rozhlasákov. –(20.8.2016).- In:

<http://www.bystricoviny.sk/spravy/foto-august-1968-banskej-bystrici-ocami-rozhlasakov/>

(+ autentické video 1968 a pôvodná verzia piesne Karla Kryla)

...Sovietski vojaci prišli do štúdia v Banskej Bystrici až tesne pred polnocou, teda 24 hodín po vstupe vojsk Varšavskej zmluvy na naše územie. Banskobystrický rozhlas sa po celodennom vysielaní rozlúčil s poslucháčmi hymnickou piesňou Kto za pravdu horí. Všetci sme museli ihneď opustiť svoje pracoviská, rozhlas zostali strážiť vojaci.

...Vtedy, toho pamätného 21. augusta 1968, sa banskobystrické štúdio po 24 rokoch opäť stalo rozhlasovým srdcom Slovenska. Ako jediné bolo ostrovom slobodného slova v okupovanom mori. Celkom logicky a historicky kontinuálne do vysielania vstupovalo ako za Povstania v roku 1944 slovami:

Hlási sa Slobodný slovenský vysielateľ Banská Bystrica.

...Z redaktorov sa na živom vysielaní Rozhlasovej štafety podieľal i : Ján Baláž, Imrich Čierny, Milan Jurčo, Fedor Mikovič, Zdeno Oravec, Štefan Turňa, pražská redaktorka Soňa Mlčochová a Ota Plávková.

Hlasateľsky vypomáhali Lýdia Faksová, Hana Kútiková a Milina Vlnová.

Ako to bolo 21.8.1968 v bystrickom rozhlasovom štúdiu po príchode sovietskych vojakov. –(27.2.2017).- In :

<https://www.bystricoviny.sk/titulka/21-augusta-1968-bystrickom-rozhlasovom-studiu-prichode-sovietskych-vojakov/>

(+ autentické video 1968 a pôvodná verzia piesne Karla Kryla)

21. augusta 1968 boli v rozhlasovom štúdiu, ktoré v tom čase vysielalo celoplošne ako jediné na Slovensku, redaktori Ondrej Bartoš, Fedor Mikovič, Zdeno Oravec, Štefan Turňa, hlásateľka Milina Vlnová, hudobný redaktor Vojtech Tátoš, režisér Osvald Zahradník, technici Karol Demuth, Dobroslav Chrobák a Milan Janák. Táto zostava vysielala od 9:00 do 24:00 hodiny, až kým všetkých pod samopalmi nevyhnali zo štúdia sovietski vojaci. Okupanti prišli do rozhlasového štúdia v Banskej Bystrici až tesne pred polnocou, teda 24 hodín po vstupe vojsk Varšavskej zmluvy na naše územie. Banskobystrický rozhlas sa po celodennom vysielaní rozlúčil s poslucháčmi hymnickou piesňou „Kto za pravdu horí“ ...

Vtedy, toho pamätného 21. augusta 1968, sa banskobystrické štúdio po 24 rokoch opäť stalo rozhlasovým srdcom Slovenska. Ako jediné bolo ostrovom slobodného slova v okupovanom mori.

Celkom logicky a historicky kontinuálne do vysielania vstupovalo ako za Povstania v roku 1944 slovami :

„Hlási sa Slobodný slovenský vysielateľ Banská Bystrica.“

[https://www.bystricoviny.sk/spravy/pamatna-tabula-pripomina-pociatky-rozhlasoveho-vysielania-banskej-bystrici/-\(5.9.2017\) :](https://www.bystricoviny.sk/spravy/pamatna-tabula-pripomina-pociatky-rozhlasoveho-vysielania-banskej-bystrici/-(5.9.2017) :)

V prvých hodinách okupácie Československa, od rána 21. augusta 1968 až do predpoludňajších hodín nasledujúceho dňa, ovládlo banskobystrické štúdio Československého rozhlasu celoslovenský rozhlasový priestor a stalo sa rozhlasovým srdcom Slovenska. Ako jediné na Slovensku bolo ostrovom slobodného slova v okupovanom mori....Celkom logicky a historicky kontinuálne do vysielania česko-slovenskej Rozhlasovej štafety vstupovali jeho redaktori a hlásatelia – spolu s pražskými a plzenskými kolegami – slovami:

„Hlási sa Slobodný slovenský vysielateľ Banská Bystrica.“ Ten v roku 1968 síce nejestvoval ako inštitúcia, ale de facto existoval ako živá, v tých historických dňoch aktuálna paralela so Slobodným slovenským vysielateľom Banská Bystrica v povstaleckom roku 1944, čím sa uzavrel oblúk časopriestoru medzi vysielaním rozhlasu v Slovenskom národnom povstaní 1944 a v dramatických dňoch augusta 1968 v okupovanom Československu....

Tieto udalosti bude pripomínať pamätná tabuľa pri vstupe do budovy RTVS na ulici Ladislava Sáru č. 1, ktorú Mesto Banská Bystrica odhalí 21. augusta 2018, v deň 50. výročia augustových udalostí.

z uvedených záznamov je zrejmé, že tie správy z bystrického rozhlasu, ktoré sme v noci 21.8.1968 zachytili v bulharskom pohorí Rila, boli odvysielané krátko pred tým, než do redakcie rozhlasu v Banskej Bystrici vtrhli „bratia osloboditelia“...

<http://www.teraz.sk/regiony/prestizne-ocenenie-mesta-dostanu-i-pr/376723-clanok.html> (5.1.2019)

Cenu mesta Banská Bystrica si prevezme aj rozhlasový kolektív z 1968. -Cenu získal aj bývalý kolektív banskobystrického štúdia Československého rozhlasu, ktorí sa počas okupácie vojskami Varšavskej zmluvy zapojili do vysielania federálnej Rozhlasovej štafety.

Čo sa píše po rokoch o pútnikoch, ktorých sme stretli v šesťdesiatomšom na Rile :

Kosmická energia a zpěv žen. Tisíce poutníků tančí v bulharských horách

2. září 2013 | Lidovky.cz

POHOŘÍ RILA - Asi dva tisíce poutníků oděných v bílém tančí při východu slunce **v oblasti Sedmi jezer v bulharském pohoří Rila** svůj rituální tanec. Jejich pohyby doprovázejí housle a zpěv žen - každým rokem v srpnu přicházejí adepti **Vesmírného bílého bratrstva** z celého světa a každého věku k těmto horským jezerům, ležícím ve výšce zhruba 2100 metrů nad mořem, aby tam 19. srpna oslavili svůj nový rok. Členové tohoto bratrstva praktikují takzvanou paneurytmii, což je harmonická směs gymnastiky a meditativního tance. Dokonale synchronizovaní vytvářejí několik velkých bílých soustředných kruhů, které se rozkládají až k zeleným pastvinám masívu na západě Bulharska, který je turisty velmi vyhledávaný.

Při tomto esoterickém pohybu je prý na tomto místě kolem 19. srpna pozitivní kosmická energie na nejvyšší úrovni. Paneurytmie ji pomáhá přijímat a vysílat do světa.

"Přicházíme do Rily, abychom se díky energii tohoto místa zbavili nečistot, které se v nás nahromadily při našem životě ve městě," vysvětluje osmdesátiletá Alexandrina Stodžlová, když si upravuje bílý klobouk se širokou krempou a připojuje se k rituálu. Poutníci, kteří se vzájemně oslovují "bratře" a "sestro", přicházejí už několik dní předem a na místě táboří. Ráno zdraví vycházející slunce modlitbami a meditativním cvičením, aby vstoupili do kontaktu s přírodními silami. Pak se účastní kurzů, které jim mají pomoci "otevřít duši".

Bratrská láska a zdravé životní návyky

Tato duchovní škola, kterou v roce 1897 založil bulharský teolog Peter Deunov, je synkretismem spojujícím prvky křesťanství a indického mysticismu. Zdůrazňuje bratrskou lásku, zdravé životní návyky, pozitivní myšlení a harmonii s přírodou. Deunov přivedl své první poutníky do Rily v roce 1929. V následujících letech tam rozvinul paneurytmii a v té době měl na 40.000 adeptů. Hnutí neuvádí, kolik lidí se k němu hlásí dnes.

Bulharská vláda uznala kladné účinky rytmických cvičení na zdraví a ta se dokonce experimentálně vyučují na jedné škole v Sofii při tělesné výchově.

Druhá světová válka a nastolení komunistického režimu v Bulharsku v roce 1944 ale přinutily toto hnutí ke vstupu do ilegality. "Paneurytmie se praktikovala tajně, lidé však do Rily stejně přicházeli, i když to bylo oficiálně zakázáno," uvádí jeden z učitelů hnutí Hristo Madžarov. "Situace se zhoršila po roce 1957, kdy úřady zkonfiskovaly a spálily naše knihy a mnoho našich bratrů a sester přišlo o práci," dodává muž, kterého citovala agentura AFP.

Dnes pravoslavná církev, stejně jako ve Francii, kde má hnutí také mnoho stoupenců, považuje Vesmírné bílé bratrstvo za sektu. V Bulharsku bylo hnutí oficiálně registrováno jako náboženství po pádu komunismu v roce 1989. V průzkumu, v němž měli lidé označit největší osobnosti v bulharské historii, se Deunov v roce 2007 umístil druhý z celkem 2700 nabízených jmen.

Deunovovo hnutí se rozvíjelo i v zahraničí, například ve Francii, kde hlásal toto vyznání jeho žák "Omraam" Mikhaěl Avanhov. Hnutí ale znají i lidé v Kanadě, Mexiku, na Islandu či v Kongu.

Tanec jí přinesl duchovní harmonii a vitalitu

"Do Rily přicházím již podruhé a rád přijdu znovu, neboť paneurytmie v těchto horách se velmi liší od praxe ve Švýcarsku," říká David Gérard, který se k bratrstvu připojil před 37 lety ve Francii.

Například třiačtyřicetiletá ekonomka Maria Jesúsová ze španělské Granady tvrdí, že tanec praktikuje už osm let a že jí to přineslo duchovní harmonii a vitalitu.

V nedávno zveřejněné studii univerzitní profesorka Ljudmila Červenková zdůrazňuje, že tato cvičení měla po pouhých šesti měsících aplikace pozitivní účinky na osoby různého věku.

Jednoduchá cvičení, která Deunov sestavil, zlepšují rovnováhu a psychickou odolnost, snižují agresivitu a hlavně přispívají k lepší náladě, soudí profesorka.

Zdroj: http://relax.lidovky.cz/ocistny-tanec-poutniku-v-bulharskych-horach-f3p-/zajimavosti.aspx?c=A130901_102041_ln-zajimavosti_hm